

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ «МИКОЛАЇВСЬКА ФІЛІЯ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ»**

ПРОГРАМА

**вступних фахових випробувань для абітурієнтів,
які вступають на III курс
за спеціальністю 024 «Хореографія»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри хореографії
протокол № 7 від «11» січня 2021р.
_____ зав. кафедри Мерлянова О.А.

Миколаїв 2021

Пояснювальна записка

На III курс спеціальності 024 «Хореографія» приймаються особи, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста з даного фаху.

На вступному випробуванні абітурієнт повинен виконати такі завдання:

- дати відповіді на питання, що передбачають перевірку теоретичних знань з професійно-орієнтованих дисциплін і практичних навичок відповідно до обсягу I-II курсу;
- виконати підготовлений заздалегідь танцювальний фрагмент або етюд на визначену абітурієнтом тему. Тривалість етюду – 1.00 хв.-1.30 хв. Вибір музичного супроводу та хореографічного тексту (лексики) повністю залежить від абітурієнта.

В ході виконання завдань абітурієнт повинен виявити такі уміння і навички, які визначають порядок оцінювання:

- продемонструвати теоретичні знання та практичні навички з фахових дисциплін, а саме:
 - мистецтво балетмейстера;
 - техніка виконання та методика викладання фахових дисциплін;
 - продемонструвати певний рівень готовності кістково-м'язового апарату до занять хореографією;
 - продемонструвати певний рівень володіння координацією;
 - продемонструвати певний рівень втілення художньо-образного змісту виконуваного хореографічного твору.

ПРОГРАМА ВИПРОБУВАНЬ

Основні рухи танців центральних областей України.

Загальна характеристика регіону. Локальний і національний колорит в танцях центральних областей України.

Основні танцювальні рухи центральних областей України:

- танцювальні кроки;
- біги;
- тинки;
- доріжки;
- вихилясники;
- притупи;
- вірвовочки;
- присядки;
- голубці.

Танець в житті українського народу.

На формування і розвиток українського народного танцю впливають соціальні, історичні, економічні та географічні умови життя народу.

Український народний танець тісно пов'язаний з піснею, звичаями, обрядами, побутом народу.

За жанрами український танець розподіляється на хороводи, сюжетні і побутові.

Жанри і тематичний поділ українських народних танців.

За жанрами український танець розподіляється на хороводи, сюжетні і побутові.

Тематичний розподіл українських народних танців.

Поділ хороводів на тематичні групи. До першої належить хороводи, в яких відображаються трудові процеси. До другої – ті, в яких відбуваються родинно-побутові стосунки. До третьої – ті, в яких відображаються патріотизм, змальовується рідна природа.

Побутові танці як основа української народної хореографії.

За стилістичними особливостями хореографії та музики їх розподіляють на три групи:

перша – метелиці, гопакі, козачки; друга – коломийки, гуцулки, верховини; третя – польки та кадрили.

Сюжетні танці, відтворення у них явищ навколишнього життя і природи. Тематичні групи сюжетних танців: а) танці, основною темою яких є праця; б) народна героїка; в) побут; г) окремі явища природи і зображення виробничих знарядь в дії; д) імітація птахів і тварин.

Сюжетні танці є найбагатшими за тематичною різноманітністю.

Стильові особливості українських народних танців та їх районування.

Районування українського народного танцю: Центральна Україна, Західний регіон, Полісся та Волинь, Поділля, Слобожанщина, Південна Україна. Вплив географічного положення, характеру праці, побутових умов та соціально-економічних факторів, культурних взаємозв'язків суміжних районів на стильові особливості.

Класифікація рухів українського танцю.

Питання класифікації має велике значення для подальшого розвитку не тільки лексики, але й взагалі для народно-сценічної хореографії в цілому.

Монографія К.Василенка "Лексика українського народно-сценічного танцю" як вагомий внесок у розвиток української хореографічної науки.

Теоретичні дослідження лексики, визначення закономірностей її розвитку, практичний творчий досвід К.Василенка дав змогу українську народно-сценічну танцювальну лексику поділити на 21 групу з відповідними підгрупами.

Запропоновані К.Василенко принципи визначення назви рухів, їх класифікація, робота над фіксацією повністю себе виправдали, бо увійшли в теорію та практику сучасного українського хореографічного мистецтва.

Уклін в українському танці.

Уклін та його види. Значення уклону в танці.

Приклади українського танцювального уклону (ритуальний уклін "хліб-сіль", уклін жіночий з рукою на грудях (на намисто); уклін чоловічий з рукою до серця і т. ін.).

Дослідники української народно-сценічної хореографії та їх книги.

Дослідники національного хореографічного мистецтва.

Значення науково-дослідних праць з української хореографії для розробки теорії і практики викладання спеціальних дисциплін (роботи В.Верховинця, А.Гуменюка, Р.Герасимчука, К.Василенка, В.Авраменка, П.Вірського, Г.Боримської, Є.Зайцева, І.Антипової з теорії та історії, методики і постановки українських танців). Український танець у художній літературі.

Основні рухи танців західних областей України.

Вплив географічних умов на характер праці, умови побутування, їх відображення в танцювальному мистецтві. Характерні особливості виконання рухів.

Основні танцювальні рухи Західних областей України:

- боковий приставний крок;
- гуцульський біг;
- тропіток;
- переступчик;
- дробіток;
- чосанка;
- свердло;
- трясунка;
- низька;
- висока;
- присядка-м'ячик;
- присядка « Гайдук-круч».

Хоровод як один із найдавніших видів хореографічного мистецтва.

Хоровод – один з основних видів народного танцювального мистецтва, розподіляється за тематикою: хороводи на побутову тематику, хороводи, в яких оспівується природа. Орнаментальні та ігрові хороводи. Лексика характеризується простотою. Особливості композиційної побудови визначаються тематикою. За темами хороводи поділяються:

Хороводи, в яких відтворюються явища природи; побутові; обрядові; хороводи, в яких відтворюються трудові процеси.

Тема праці в українській народній хореографії

Трудова тематика в хороводах: «Вишивальниця», «Льон». Трудова тематика в сюжетних танцях: «Шевчики», «На кукурудзяному полі, «Лісоруби». Художня виразність пантоміми допомагає розкрити образ і сюжет твору. Поняття «ілюстрація» в народній хореографії – точне копіювання тексту пісні.

Принципи обробки фольклору.

Обробка та збереження народного танцю – одна з актуальних проблем, що хвилює не тільки балетмейстерів і фольклористів, а й широке коло шанувальників хореографічного мистецтва.

Народно-сценічний танець – це танець для себе, а не для глядача. Танець для глядача не може бути театром зі своїми законами і своїми вимогами.

Вимоги високої професійності в сценічній діяльності, зумовили три ступені обробки фольклору:

1. поверхова стилізація;
2. аранжувальний;
3. авторський (надуманий).

Робота балетмейстера з музичним матеріалом.

Образний стиль музики і танцю. Структура музичної мови і пластичний малюнок танцю. Лейтмотив в хореографії. Поліфонія в хореографії. Поліфонія в музиці як розвиток самостійних музичних тем, композиційних побудов в органічному поєднанні цілого.

Музичне оформлення уроку класичного танцю.

Роль музики, її образного та емоційного змісту для виховання виразності виконання. Характер, темп та динаміка музики. Мета музичного оформлення уроку. Необхідні вимоги музичного оформлення уроку -ясність, чітка метро ритмічна структура, змістовність, симетрія композиційної структури. Ясність, доступність, завершеність мелодій, чіткість метроритмічних структур, змістовність як необхідні вимоги до музичного оформлення. Методи музичного оформлення уроку класичного танцю:

- використання музичної літератури;
- імпровізація.

Розвиток координації на уроках класичного танцю.

Зміст терміну координація руху. Узгодженість у часі і просторі роботи окремих груп м'язів, спрямованих на досягнення певного рухового ефекту.

Координація як неодмінна умова оволодіння школою класичного танцю. Поступовість в опануванні координацією, необхідність її свідомого опрацювання та засвоєння.

Temps lie – злитні вправи, що сприяють розвитку координації.

Значення класичного exercise для удосконалення техніки виконання.

Екзерсис як комплекс вправ, його спрямованість на удосконалення техніки виконання. Формування структури екзерсису протягом віків. Відбір найдоцільніших, найкорисніших рухів. Підготовка виконавців до засвоєння будь-якого напрямку сценічної танцювальної культури. Суворе дотримання правил виконання екзерсису класичного танцю, поступове

зростання складності. Структура екзерсису. Екзерсис біля станка, на середині залу, *adagio* як самостійна частина уроку, стрибки (*allegro*). Розвиток творчої свободи, пластичної виразності, музичальності виконання.

Термінологія класичного танцю.

Виникнення та формування термінології.

Основні поняття, елементи, терміни класичного танцю.

Узагальненість термінології класичного танцю.

Роль та функції рук в класичному танці.

Руки – один з основних виразних засобів артиста балету. Роль рук для пластичного вираження характеру та емоцій в танці.

Функції рук:

- для виховання *aplomb*;
- для допомоги при виконанні вправ *allegro*.
- для надання „форсу” при виконанні поворотів, обертів, на підлозі та в повітрі.

Підготовче положення та позиції рук. Порядок їх вивчення.

Положення кисті *allonge*, *arrondi*. Шість форм *port de bras*.

Принципи побудови комбінації в класичному танці.

Визначення мети і завдань. Поступовість у викладенні матеріалу, відповідність програмним вимогам.

Логічність поєднання окремих елементів в одній комбінації групи рухів, доцільності та раціональності м'язового навантаження.

Підбір музичного оформлення, його відповідність завданням та характеру вправи.

Методика виконання стрибків з двох ніг на одну.

Група стрибків з двох ніг на одну. Методика виконання *sissonne simple*, *sissonne ferme*, *sissonne ouverte*. Музична розкладка рухів. Відпрацювання міцного, пружного *plie*, підтягнутого корпусу, міцної спини як необхідних умов для опанування стрибками. Виконання стрибків *en face*, в позах. Розвиток координації. Музична розкладка. Послідовність вивчення.

Методика виконання традиційних *port de bras*.

Значення терміну *port de bras*. Основні види традиційних *port de bras* та їх поступове ускладнення. Розвиток гармонійності виконання. Значення *port de bras* для опрацювання *aplomb* та розвитку координації.

Походження та розвиток народного хореографічного мистецтва.

Загальні питання походження і розвитку народного хореографічного мистецтва. Народні танці як складова народних обрядів і свят. Залежність танцю від трудової діяльності людини.

Вплив географічних, історичних та соціальних умов на розвиток народного хореографічного мистецтва.

Використання в танцях музичних інструментів, побутових аксесуарів (рушники, хустки, пляшки, віяла, шаблі і т.ін.). Вплив на манеру і характер виконання танців національного одягу.

Основні принципи формування послідовності вправ біля станка.

Основні принципи формування послідовності вправ біля станка: від простих рухів до складних; контрастне чергування рухів – повільних і швидких, дрібних, гострих і широких, рухів на присіданнях з рухами на витягнутих ногах. Мінімальне використання вправ і рухів, що повторюють класичний екзерсис.

Засновники системи викладання характерного танцю.

«Основи характерного танцю» – перша розробка методики викладання народно-сценічного танцю (видання 1939 року). Автори – відомі фахівці професійного хореографічного мистецтва О. Бочаров, А. Лопухов, О. Ширяєв, викладачі Санкт-Петербурзького хореографічного училища. Основні розділи підручника «Основи характерного танцю». Значення методики для розвитку світового хореографічного мистецтва.

Структура та зміст уроку народно-сценічного танцю.

Структура уроку народно-сценічного танцю: три основні частини уроку(вправи біля станка, на середині залу та етюдна робота). Співвідношення частин уроку. Чергування вправ за принципом контрасту, послідовного ускладнення рухів. Рівномірність розподілу фізичного навантаження на суглоби, зв'язки та м'язи.

Мета та завдання екзерсису біля станка. Мета та завдання екзерсису на середині залу.

Послідовність вправ біля станка в народно-сценічному танці.

Побудова вправ і комбінацій біля станка відповідно до хореографічного матеріалу, що вивчається на середині залу для засвоєння технічно складних рухів і вироблення впевненої манери їх виконання на середині залу.

Орієнтовна послідовність вправ біля станка:

- напівприсідання та глибокі присідання (demi-plié et grand plié);
- вправи для розвитку рухливості стопи (battements tendus);
- каблучні вправи;
- маленькі кидки (battement tendus jetés);
- коло ногою по підлозі (rond de jambe et ronde de pied par terre);
- м'які розвороти ноги (battements fondu);
- підготовка до «вірьовочки»;
- вправи з ненапруженою стопою (flic-flac);
- повороти стопи («змійка») (pas tortillé);
- відкривання ноги на 90° (battements développés);
- вправи на вистукування;
- великі кидки (grands battements jetés);
- піднімання на пів пальці, розтяжки, перегинання корпусу та підготовчі рухи до складних технічних вправ.

Спільні та відмінні риси екзерсисів класичного і народно-сценічного танців.

Характерний танець як попередник народно-сценічного танцю, його зв'язок з класичним танцем. Частина вправ біля станка як результат переробки вправ класичного тренажу. Загальні риси екзерсисів: розгорнутість ніг, танцювальний крок (можливість піднімати ногу на 90* і вище), постановка корпусу, гнучкість, підтягнутість, витривалість і сила. Своєрідні риси екзерсису характерного та народного сценічного танців - наближення до народної творчості, а технологічно - в більшій свободі рук, корпусу і ніг, у виборі положень, поз, поворотів, інших рухів.

Драматургія в хореографічному творі.

Драматургія – (від грецької – «драма») означає «дія».

Експозиція – знайомство глядачів з дійовими особами, їх характерами, місцем та часом дії.

Зав'язка – це частина танцю, де між дійовими особами визначаються їхні взаємовідносини, персонажі вступають в дію, визначається конфлікт.

Розвиток дії – поступове наростання, напруження дії, виникнення ряду взаємовідносин, які призводять до найвищого напруження.

Кульмінація – найвища точка розвитку дії, найвище напруження дії танцю, де повністю розкривається його тема та ідея.

Розв'язка - це завершення дії, розв'язання конфлікту.

Чинники, які впливають на формування танцювального мистецтва різних народів.

Формування танцювального мистецтва прямо пов'язане з таким чинниками:

- трудова діяльність людини.
- суспільний устрій;
- кліматичні, географічні умови.

Ці чинники формують особистість нації, її менталітет, який проявляється, зокрема, у народній творчості, в тому числі й у народному танці. Відповідно у кожного народу формуються свої танцювальні традиції.

Крім того, неабияке значення у формуванні танцювального мистецтва має й суспільний устрій країни, поширені вірування, катаклізми, такі як війна, епідемія тощо. У наш час розвиток хореографічного мистецтва вже не є довільним і спонтанним – він багато в чому залежить і від діяльності хореографів, балетмейстерів, основне завдання яких – зберегти і розвинути це древнє і вічно юне мистецтво.

Провідні професійні хореографічні колективи України – носії культури народу.

В Україні створена широка мережа професійних хореографічних колективів:

Національний заслужений академічний ансамбль танцю України ім. П.Вірського (м. Київ, 1937р.).

Національний заслужений академічний український народний хор України ім.Г.Верьовки (м. Київ, 1943р.).

«Донбас» заслужений ансамбль пісні і танцю України. (м. Донецьк, 1937р.).

Державний академічний гуцульський ансамбль пісні й танцю Івано-Франківської обласної філармонії (м. Івано-Франківськ, 1940р.).

Державний заслужений Закарпатський народний хор України Закарпатської філармонії (м. Ужгород, 1945р.).

Державний заслужений Буковинський ансамбль пісні танцю України (м. Чернівці, 1940р.).

Державний академічний Волинський народний хор обласної філармонії (м. Луцьк, 1945р.) та інші.

Видатні балетмейстери української народної хореографії, їх творчі доробки.

Українські балетмейстери зробили вагомий внесок у розвиток народної хореографії. Насамперед, це такі митці як М. Соболь, В. Верховинець, В. Авраменко, П. Вірський, В. Вронський, М. Болотов, Л. Калінін, В. Михайлов, Ю. Кузьменко, О. Бердовський, П. Григор'єв, Я. Чуперчук, В. Петрик, К. Балог, Д. Ластівка, А. Кривохижа, М. Вантух, Г. Клоков, Н. Уварова, О. Гомон та інші.

Основні вимоги до виконання стрибків в класичному танці, їх класифікації

Стрибки як основна частина уроку класичного танцю. Виконавські прийоми стрибків. Основні завдання системи виконання стрибків, їх класифікація. Стрибкові рухи, техніка, опанування знань на уроці класичного танцю.

Особистість балетмейстера-постановника та його професійна майстерність.

Для ефективності постановки хореографічного твору велике значення має особистість балетмейстера, який повинен мати відповідні здібності, характер й темперамент, емоційні та інтелектуальні особливості. На першому місці стоїть його обдарованість і вищий ступінь культури, знання музичної грамоти. Найбільш значимою професійною якістю хореографа є його творча уява й асоціативне мислення, які дають змогу створювати образи, основну семантичну одиницю будь-якого виду художньої творчості.

Також балетмейстер-постановник повинен бути наділений: образним баченням, відчуттям видовищності композиції, одержимістю й натхненням.

Сценічний костюм в хореографічному мистецтві.

Костюм для артиста - перший помічник у створенні ролі. Це однаковою мірою стосується артистів будь-якого театру, в тому числі й балетного.

Вимоги, що висуваються до костюма для хореографічних номерів.

Відмінності костюма для народно-сценічного танцю від одягу, який носили в побуті.

Характерні особливості польських танців.

Польський народний танець зароджувався в простих селянських громадах. Поступово танець був визнаним у вищому світі польської знаті, пізніше у вищому суспільстві за межами Польщі.

Окрім добре відомих у Польщі танців – таких як «Оберек» або «Куявяк» – кожен регіон мав свої місцеві особливості.

Багато танців набували назву залежно від місць і навіть обставин, в яких їх танцювали. До традиційних польських танців слід віднести краков'як. «Краков'як» – швидкий, темпераментний парно-масовий танець. Батьківщина його – місто Краків, але виконують його всюди.

«Оберек» – популярний танець в Мазовії. Місцеві жителі називали танець «Обертас» (від оборотів), тобто колективний оборотний танець.

«Ходзоний» – прабатько Полонезу. «Мазур» або «Мазурка» – народний танець мешканців Мазовії, стрімкий і динамічний. Рухи та фігури народного «Мазура» різноманітні й побудовані на контрастах.

Аналіз літератури з методики класичного танцю.

А.Я.Ваганова "Основы классического танца". Н.Базарова. В.Мей "Азбука классического танца". Н.Базарова "Классический танец". В.Костровицкая, А.Писарев "Школа классического танца". Н.Тарасов "Классический танец".

Значення маленького adagio в контексті уроку класичного танцю.

Елементарне adagio – визначення мети і завдання, його роль у вихованні витривалості, сили ніг, стійкості. Принципи його побудови та обсяг. Включення в комбінацію поз класичного танцю, port de bras, relevé, переходів з однієї ноги на іншу. Узгодження змісту комбінації з обсягом програми. Розвиток координації, виразності виконання.

Методика виконання заносок.

Підготовчі вправи Battement tendu pour batterie. Мета і завдання руху. Методика виконання. Розгорнутість і дотягнутість ніг, чіткий та енергійний характер виконання. Музична розкладка.

Розподіл заносок: entrechat – ускладнення стрибків temps sauté, changement de pieds, sissonne simple; battu – відкривання ніг до заноски або після неї у напрямку II позиції. Прості та складні заноски; brisé – відкривання ніг у напрямку IV позиції. Методика вивчення écharpe battu.

Методика запису танців.

План запису танцю.

1 частина:

- назва танцю, жанр, кількість учасників та можливі варіанти зміни кількісного складу танцюристів;

- автор постановки та автор запису танцю;

- короткий зміст танцю. Характеристика дійових осіб і танцю загалом, манера виконання.

2 частина:

- опис танцю: композиція, малюнки-схеми переміщення виконавців по сцені, фото.

3 частина:

- опис танцювальних рухів.

4 частина:

- нотний матеріал. Автор музики. Опис костюмів та реквізиту.

Умовні позначення літературно-графічного запису танцю.

Позначення сцени та розподіл майданчика.

Специфіка опису побудов малюнків (від глядача) та опису рухів (від виконавців).

Схематичне зображення виконавців (дівчина, хлопець; спина, обличчя).

Умовні позначення напрямку руху виконавців.

Графічне зображення варіантів розташування виконавців по відношенню до плану сцени, глядачів, один до одного.

Графічне зображення розміщення виконавців по відношенню до лінії танцю, до центру. Поділ танцю на частини, фігури, малюнки, фрази.

Характеристика методичного посібника Є. Зайцева «Основи народно-сценічного танцю».

Послідовник Московської школи народно-сценічного танцю, український педагог народно-сценічного танцю Зайцев Є.В. в своїй книзі дає загальні відомості і характеристику різних танців. Він систематизував методичні матеріали хореографічної культури багатьох країн світу, установив загальні принципи вивчення їх в хореографічних навчальних закладах.

Значення творчої співпраці педагога і концертмейстера в уроці народно-сценічного танцю.

Основним завданням педагога та концертмейстера в оформленні уроку є прищеплення свідомого ставлення до конструктивних особливостей музичного твору – уміння відрізнити музичну фразу, речення, період, вміння орієнтуватись у характері музики, ритмічному малюнку, динаміці та національному колориті.

Музичне оформлення уроку народно-сценічного танцю.

Підбір музичних творів ведеться з урахуванням характеру хореографічної лексики, завдань різних частин уроку та відповідності з віковими особливостями учнів. Найбільшою виразністю танець досягається при щільній узгодженості з музикою, бо зміст музичного твору і сценічної дії – єдині, невіддільні.

Кожний рух має свій власний ритм і характер. Важливо підбирати музику, що відповідає не тільки ритму даного руху, але й його характеру. Ритм кожного національного танцю має свої особливості, відтінки та нюанси, мета педагога донести ці ритмічні особливості, досягати точного їх виконання.

Області України, які входять до західного регіону.

З етнографічного погляду Західний регіон України найбільш складний і різноманітний. У межах сучасної державної території він охоплює Львівську, Тернопільську, Хмельницьку, Івано-Франківську, Чернівецьку, Закарпатську, південні райони Волинської і Рівненської, а також частину Вінницької області.

Населення Карпат є своєрідним і в своєму роді унікальним та неповторним. У його культурі зберігається багато специфічних рис, зумовлених особливостями гірського ландшафту, ізольованістю побуту і певною мірою його консервативністю. Є певні відмінності в культурі населення Прикарпаття, Буковини, Закарпаття, які виділяються в окремі історико-етнографічні райони.

Характерні особливості танців Прикарпаття.

Розвиток хореографічного мистецтва на Прикарпатті має велике значення у становленні культури перед гірських та гірських народів Івано – Франківської області, його повсякденному житті, яке пов'язане з побутом та звичаями кожної етнографічної групи: гуцули, бойки, лемки, покутяни, опілляни,

Цікаве, різноманітне по фольклору Прикарпаття. Безліч аматорських і професійних

танцювальних колективів зберігають його фольклорні зразки, обережно розмежовуючи фольклорні особливості і колорит різних етнографічних районів.

Кожен танцювальний колектив Івано-Франківської області в своєму репертуарі має танцювальні композиції, які характерні тому району, в якому вони проживають.

Гуцули, бойки, лемки, покутяни, опілляни, історичний розвиток яких сягає своєї давнини, зберігають в своєму фольклорі багато цінних та цікавих елементів української народної хореографії. Балетмейстери мають широке поле для досліджень, пошуку, збирання інформації для нових постановок.

Відомі балетмейстери народного танцю західного регіону України, їх творчі доробки.

Кожна етнографічна група, кожен район Західної України має свої традиції, свої мистецькі здобутки.

Великий внесок в розвиток хореографічного мистецтва Прикарпаття внесли Ярослав Чуперчук, Володимир Петрик, Георгій Желєзняк, Алла Зібаровська, Дана Демків. Це балетмейстери, які залишили нам у спадок «безцінне багатство» – фольклор. Який вони збирали та відроджували у своїх танцювальних композиціях.

Найкращі зразки буковинських народних танців збереглися завдяки невтомній праці хореографів цього жанру мистецтва в різних місцевостях краю. Серед них Дарій Ластівка, Тодор Подорожний, Мирослав Поморянський, Валерій Васьков, Олексій Осипов, Віра Натрасенюк, Яків Мураховський та інші.

Вдумливе ставлення до традицій народного хореографічного мистецтва Закарпаття, постійне вдосконалення художньої майстерності характеризують творчу роботу балетмейстерів-хореографів, які своїми талантами підняли хореографічне мистецтво Закарпаття на високий професійний рівень. Серед них – Клара Балог, Валентин Ангаров, Микола Ромадов, Іван Попович, Михайло Сусліков, Михайло Сачко, Іван Пастеляк, Михайло Шютів та інші.

Засоби виразності в хореографічних творах.

Засоби виразності в сучасних хореографічних творах. Сценічний матеріал, його упорядкування балетмейстером з метою викликати певне глядацьке прочитання, досягнути певного бажаного ефекту. Значення засобів виразності та доцільність їх використання в сучасних хореографічних творах. Тіло танцівника як виразний засіб. Своєрідність засобів виразності в творах видатних сучасних балетмейстерів.

Поняття «активна стопа», її значення в процесі опанування елементами сучасних технік.

При переміщенні на низький рівень та при переміщенні з партеру у верхні рівні важливо використовувати «активну стопу» тобто натягування середньої частини стопи та піднімання з незначним натягуванням пальців, що забезпечує м'яке та вільне пересування у просторі.

Партерні вправи в структурі занять з contemporary.

Значення застосування вправ в партері в процесі проведення занять з contemporary. Усвідомлення взаємозв'язків рухів окремих частин тіла відносно центру тіла. Вправи на вивільнення суглобів та зняття зайвої напруги в м'язах тіла. Підлога як своєрідний партнер для розвитку ефективної взаємодії. Усвідомлення необхідності навичок роботи з вагою власного тіла.

Основні взаємозв'язки в тілі (основи Бартенієфф).

«Основи Бартенієфф» та Лабан – аналізу: розподіл тіла танцівника відповідно до вказаних теорій на центр та 6 точок периферії: маківка, куприк, дві кисті (центр долоні) та 2 стопи (центр стопи) латеральні, горизонтальні, діагональні.

Поняття «центр ваги тіла» та «периферія тіла» у техніках сучасного танцю.

Місце знаходження центру ваги тіла. Використання в техніках сучасного танцю образу центру ваги тіла та шістьох кінцівок, що розходяться з нього (руки, ноги, голова та хвіст). Відповідність даного образу схемам будови кістяка та нервової системи. Використання центру ваги тіла в якості центру руху.

Спіралевидні рухи в техніках сучасного танцю.

Класифікація траєкторії рухів людського тіла в хореології Р. Лабана. Прямі, криві та спіралевидні траєкторії. Формування траєкторій під впливом відповідних імпульсів, що виникають у м'язовій та нервовій системах. Спіралевидні рухи в усьому тілі та його окремих частинах. Врахування будови хребта при формуванні уявлення про спіралевидні рухи. Особливості скручування з великою амплітудою. Спіралевидні рухи в техніках напряму contemporary dance (контактна імпровізація, таксис-силлабус).

Контактна імпровізація як напрямок сучасного танцю.

Початок розвитку контактної імпровізації в роботі С. Пекстона. Дослідження особливостей спонтанних реакцій людського організму в процесі тілесного діалогу різної інтенсивності. Використання новітніх танцювальних технік (техніки релізу) а також технік руху та взаємодії з партнером, що використовуються у східних бойових мистецтвах. Вплив напрацювань С. Пекстона та його колег на появу базових методик контактної імпровізації. Виховання відчуття довіри до партнера, навичок ефективної та спонтанної роботи з вагою партнера та власною вагою. Методи контактної імпровізації як самостійний напрям хореографічного мистецтва, як субкультура, її використання в процесі загального хореографічного виховання, у психотерапії та інших дисциплінах, що займаються аналізом психофізичної поведінки.

Основні технічні прийоми джаз танцю, які використовуються у модерн-джаз танцю.

- використання в танці пози колапсу;
- активне пересування виконавця у просторі як по горизонталі, так і по вертикалі;
- ізольовані рухи різних частин тіла;
- використання ритмічно-складних та синкопованих рухів;
- поліритмія танцю;
- комбінування та взаємопроникнення музики та танцю.

Структура розділу уроку модерн-джаз танцю «крос».

Мета розділу - розвиток відчуття стилю та координації. Структура кросу:

- кроки;
- стрибки;
- обертання.

Різноманітність манер і стилів сучасного танцю при виконання крос: з використанням елементів латиноамериканського танцю, з елементами танцю-модерн, тобто, використовуючи падіння, переكاتи по підлозі тощо. Дотримання єдиного стилю і манери руху в крос.

Ізоляція в модерн-джаз танці.

Поняття «ізоляція». Частини тіла як центри: голова, шия, плечовий пояс, грудна клітина, пелвіс (тазостегнова частина), руки і ноги. Ізоляція як просторова та ритмічна незалежність рухів центрів.

Варіанти виконання ізоляції: одночасне виконання рухів усіма центрами від голови до ніг; комбінації послідовного виконання: один рух головою, один – плечима, один – грудною клітиною, один – руками, один – тазом, один – ногами. Важливість використання принципу управління при виконанні подібних «ланцюжків».

Адажіо - як розділ заняття модерн-джаз танцю.

Основна мета адажіо на занятті модерн-джаз танцю :

- a. відпрацювання стійкості (апломба) та розвиток танцювального кроку;
- b. відпрацювання обертань у позах;
- c. відпрацювання пересування танцівника у просторі.

Стрибки у модерн-джаз танці.

Особливості стрибкової техніки у сучасному танці. Використання в ній досягнень класичного балету. Поєднання стрибків з кроками та обертаннями в одній комбінації. Опанування зв'язуючих рухів зі стрибками в комбінаціях. Трансформація основних стрибків класичного танцю за рахунок іншої координації рук, тулуба, паралельних позицій як найбільш раціональний шлях опанування технікою модерн-джаз танцю. Поділ стрибків на групи:

- з двох ніг на дві чи на одну (jump);
- з однієї ноги на іншу з просування (leap);
- з однієї ноги на ту ж ногу (hop).

Значення розігріву на занятті модерн-джаз танцю.

Розігрів як складова частина уроку, його мета і завдання. Варіанти виконання розігріву: біля станка, на середині залу, в партері. Можливість поєднання вправ в швидкому та повільному темпі. Основна мета викладача - послідовно розігріти:

- стопи та ахіллове сухожилля;
- колінний суглоб;
- тазостегновий суглоб;
- хребет.

Танцювальна культура «диско».

Соціальні та політичні причини виникнення стилю диско. Популярні виконавці диско: Бі Джиз, Аманда Лір, Боні-М, Донна Салмер, Джеймс Браун. Атрибути диско: мода, слова та висловлювання молоді, музичні інструменти, дискотеки.

Характерні особливості стилю М. Джексона. Створені Джексонем танцювальні рухи як невід'ємний елемент його виступів.

Особливості індивідуального стилю Мадонни – Wannabe. Поєднання пластики й акцентованих рухів корпусу з базовими елементами диско. Механіка взаємодії різних частин тіла (корпуса, тазу, рук, ніг).

Хіп-хоп культура та її складові.

Виникнення та формування хіп-хоп культури, її складові. Вз'язок між музичним та танцювальними стилями. Фанк як основа музичної та танцювальності стилістики хіп-хоп культури, його особливості.

Break dance як складова хіп-хоп культури.

Соціальна роль брейку. Популяризація нового стилю. Розвиток та трансформація брейк-дансу.

Різноманітність сучасних напрямів хореографічного мистецтва.

Класичний танець як «фундатор» сучасних сценічних видів танцю.

Неокласика як напрямок сучасного хореографічного мистецтва. Джордж Баланчин – засновник неокласики в хореографії.

Модерн як напрямок сучасної хореографії. Фундатори модерн-танцю М. Грехем, Д. Хамфрі, Р. Фон Лабан, Х. Хольм. Створення школи модерн-танцю як системи навчання.

Джаз-танець як напрям сучасної хореографії. Еволюція джаз-танцю від побутового танцю до особливого виду танцювального мистецтва.

Contemporary як напрям сучасної хореографії. Поєднання технік класичного танцю, модерн-танцю та інших напрямів хореографії.

Джаз-танець як напрям сучасної хореографії. Стилiстичні особливості.

Джаз-танець як напрям сучасної хореографії. Витоки та еволюція афро-американського джазового танцю. Відокремлення джазового танцю в окремий напрямок танцювальної техніки на початку ХХ століття. Персоналії джазового танцю. Стилiстичні особливості джазового танцю.

Структура та принципи побудови уроку з модерн-джаз танцю.

Структура уроку та пропорційність його частин. Взаємозв'язок та послідовність розділів уроку модерн-джаз танцю: розігрівання; ізоляція; вправи на підлозі (партерні вправи); адажіо; крос (кроки, стрибки, оберти); комбінації та імпровізація. Послідовність викладання матеріалу - від простого до складного. Розподіл часу та вибір тем проведення занять. Урахування віку та рівня підготовки учнів.

Модерн як напрямок сучасної хореографії.

Модерн як напрямок сучасної хореографії. Виникнення танцю модерн як авторського стилю. Новий погляд на танець у творчості Айседори Дункан, Лої Фуллер, Рут Сант-Деніс, Теда Шоуна. Перетворення танцю модерн з експериментального напрямку в танцювальну систему. Поширення і розвиток танцю модерн у Західній Європі. Фундатори модерн-танцю М. Грем, Д. Хамфрі, Р. Фон Лабан. Взаємовплив та взаємозв'язок джазового та модерн-танцю.

Позиції ніг в модерн-джаз танці.

Позиції ніг модерн-джаз танцю (школа Г. Джордано):

АУТ- позиція – позиції ніг, що аналогічні позиціям класичного танцю:

I, II, IV, V позиції ніг. III – позиція ніг практично не використовується.

ІН- позиція – позиції ніг, їх використання у джаз-модерн танці:

I-ін та II-ін зворотні (закриті) позиції ніг.

Паралельна-позиція – позиції ніг, коли стопи паралельні:

I, II, IV, V – позиції ніг.

Специфічні напівоберти джаз-модерн танцю (pivot, hip turn, twist).

Особливості виконання поворотів та обертів в модерн-джаз танці. Основні види поворотів. Трансформація обертів класичного танцю: великі та малі pirouettes, tour chaines.

Специфіка обертань джаз-модерн танцю: темп та динаміка виконання, повороти у різних рівнях та з різкою зміною рівня (падіння), положення корпусу при обертанні, відхилення осі оберту від вертикалі.

Специфічні напівоберти джаз-модерн танцю: pivot, hip turn, twist. Поворот на двох ногах в положенні hinge. Повороти на колінах та сідницях. Перекати в партері. Лабільні оберти. Відхилення осі оберту від вертикалі. Положення корпусу під час повороту: curve, hinge, інші нахили. Варіанти положення опорної та вільної ноги. Підготовчі рухи до виконання обертів.

Положення та позиції рук в модерн-джаз танці.

Позиції рук джаз-модерн танцю:

Використання позицій рук, що є аналогічними класичним: I, II, III позиції рук.

Положення рук, що не є позиціями: V – положення; А, Б, В – положення.

Положення кистей рук: flex; jazz hand.

Принципи руху рук у джаз-модерн танці. Специфічні позиції рук джаз-модерн танцю: press-position, jerk position.

Танцювальні кроки модерн-джаз танцю.

Методика виконання танцювальних кроків. Танцювальні кроки як засіб зв'язку в різних комбінаційних вправах та як самостійний прийом виконавської техніки.

Танцювальні кроки модерн-джаз танцю: триплет; catch step; touch step; step ball change; kick ball change; pop corn; кроки з hinge; кроки в афро-манері. Ускладнення кроків поліцентричною координатою. Особливості виконання кроків: динаміка, акцентування, темп,

стрімкість.

Розігрівання як початковий етап уроку модерн-джаз танцю. Способи розігрівання.

Методика виконання вправ розігріву. Розігрів як складова тренажу. Мета, завдання і варіанти розігріву. Послідовність вправ під час розігріву. Дотримання у виконанні стилєвих особливостей музичного матеріалу, чіткості та виразності рухів.

Особливості формування та розвитку модерн-джаз танцю.

Різноманітність стилів і напрямів сучасної хореографії. Джаз-танець як напрям сучасної хореографії. Витоки та еволюція афро-американського джазового танцю. Відокремлення джазового танцю в окремий напрямок танцювальної техніки на початку ХХ століття. Персоналії джазового танцю. Стилїстичні особливості джазового танцю.

Модерн як напрямок сучасної хореографії. Виникнення танцю модерн як авторського стилю. Новий погляд на танець у творчості Айседори Дункан, Лої Фуллер, Рут Сант-Деніс, Теда Шоуна. Перетворення танцю модерн з експериментального напрямку в танцювальну систему. Поширення і розвиток танцю модерн у Західній Європі. Фундатори модерн-танцю М. Грем, Д. Хамфрі, Р. Фон Лабан. Взаємовплив та взаємозв'язок джазового та модерн-танцю.

Розвиток координації на уроці модерн-джаз танцю: виконання вправ для розвитку рухливості хребта.

Вправи для розвитку рухливості хребта. Основні види рухів: нахили торсу; вигини торсу; спіралі; contraction; release. Техніка та методика виконання рухів. Особливості манери виконання рухів відносно сучасних танцювальних напрямів. Комбінування нахилів та вигинів торсу з іншими рухами.

Основні принципи виконання рухів сучасних напрямів хореографії.

Базові принципи виконання рухів в сучасній хореографії. Принципи виконання рухів модерн-джаз танцю.

Ізоляція як основний технічний засіб оволодіння сучасними танцювальними формами. Ізольовані центри та їх ареали.

Ритм, музика і танець. Поліритмія танцю як наслідок взаємопроникнення та неподільності музики і хореографії.

Координація як базовий принцип руху. Засоби здійснення координації.

Значення активного переміщення у просторі, як по горизонталі, так і вертикалі при складанні та виконанні вправ і танцювальних комбінацій. Техніка contraction та release як базовий принцип методики виконання рухів сучасних форм танцю

Поняття «композиція» в хореографії. Складові композиції танцю.

Основні компоненти хореографічної композиції. Відображення драматургії через композицію твору.

Хореографічний текст як елемент композиції танцю. Хореографічний текст як сукупність танцювальних «па», жестів, постанови, через які виражається характер, почуття і поведінка дійових осіб.

Малюнок танцю як елемент композиції в хореографії. Малюнок як розміщення, ракурс і напрям (переміщення) дійових осіб на площині сцени.

Основні малюнки, що використовуються в хореографії. Коло – найбільш повторюваний в танцях мотив. Лінійні малюнки. Можливості розвитку лінійних та колових мотивів за рахунок темпу, перебування, положення в просторі сцени.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Фахове вступне випробування при вступі на освітній рівень «Бакалавр» на II курс оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів.

Бали	Оцінка	Критерії
185-200	Відмінно	вступник: - виявив глибокі знання програмного обсягу навчальних дисциплін; - чітко володіє понятійним апаратом, фаховою термінологією; - розгорнуто і обґрунтовано демонструє методику виконання вправ з фахових дисциплін;
170-184	Добре	вступник: - виявив достатні знання програмного обсягу навчальних дисциплін; - володіє фаховою термінологією в необхідних межах; - розуміється на методиці виконання фахових дисциплін, демонструє окремі рухи; - при відмінній відповіді на одне запитання задовільно відповів на друге; обґрунтовано демонструє методику виконання вправ з фахових дисциплін; технічно вправно виконує хореографічний етюд;
151-169	Задовільно	вступник: - поверхнево володіє фаховою термінологією - недостатньо обґрунтовано відповідає на питання методики виконання фахових дисциплін, неякісно виконує рухи, передбачені програмою; - при достатній відповіді на одне запитання задовільно відповів на друге; - достатньо впевнено демонструє хореографічний етюд.
124-150	Достатньо задовільно	вступник: - виявив недоліки у знаннях, розкритті змісту понять; - вибірково володіє термінологією - питання методики викладає з порушенням логіки подання матеріалу; не здатний продемонструвати рухи, передбачені програмою; - посередньо відповів на обидва запитання; - не достатньо володіє навичками виконання хореографічних рухів.
100-123	Незадовільно	вступник: - не володіє термінологією - не розуміється на методиці виконання - не володіє загальними поняттями і знаннями і вміннями з обраного фаху.

Рекомендована література

1. Балет. Энциклопедия. - М.: Советская энциклопедия, 1981.
2. Бежар Морис. Мгновение в жизни другого./ Бежар Морис. -М.:Искусство, 1994.
3. Боримська Г. Самоцвіти українського танцю. К.: Мистецтво, 1974.
4. Боттомер П.Уроки танца. / Пол Боттомер. Пер.с англ. К.Молькова. – М.: Эксмо, 2004. – 254 с.
5. Ваганова А. Основы классического танца. Л. - М.: Искусство, 1999.
6. Василенко К. Лексика українського народно-сценічного танцю. К.: Мистецтво, 1971 (I вид.); 1990 (II вид.); 1996 (III вид.)
7. Василенко К. Композиція українського народносценічного танцю. К., 1983.
8. Васильєва Е. Танец. / Васильєва Е. -М.:Искусство, 1968.
9. Верховинець В. Теорія українського народного танцю К.: Музична Україна, 1968. – 152 с.
10. Голдрич О. Хореографія : Посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю — Львів: Край, 2003. - 160 с.
11. Гуменюк А. Українські народні танці. К.: Видавництво академії наук Української РСР, 1962. – 360 с.
12. Журавльова А. В Теорія та методика викладання популярних танцювальних стилів: навчальний посібник / . – Київ : КНУКіМ, 2017. – 181 с.
13. Зайцев Е. Основы народно-сценічного танцю. Вінниця, 2007.
14. Захаров Р. Сочинение танца. -М.: Искусство, 1983.
15. Захаров Р. Записки балетмейстера. М.: «Искусство», 1976. – 351с.
16. Зихлинская Л.Р. Первые шаги. Примеры уроков для молодых педагогов профессиональных хореографических училищ: практ. пособие по методике преподавания классического танца в мл. классах (первый год обучения) / Л. Р. Зихлинская, В. П. Мей. – К.: ЛОГОС, 2003. – 360 с.
17. Зубатов С.Л. Методика викладання українського народного танцю. Перший рік навчання. К.: Видавництво Ліра-К, 2017. – С. 376.
18. Зубатов С.Л. Методика викладання українського народного танцю. Другий рік навчання. К.: Видавництво Ліра-К, 2018. – С. 416.
19. Колесниченко Ю.В. Инструменты хореографа. Терминология хореографии. К.: Кафедра, 2012.-660 с.
20. Костровицкая В., Писарев А. Школа классического танца. Л.: Искусство, 2000.
21. Кривохижа А. Гармонія танцю: навчально-методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів: РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2006. – 100с.
22. Литвиненко В.А. Зразки народної хореографії: підручник. К: Альтпрес, 2007. – 468 с.
23. Никитин В.Ю.Модерн – джаз танец. Начало обучения. / В.Ю.Никитин. – М., 2001.
24. Никитин В.Ю.Модерн – джаз танец. Продолжение обучения. / В.Ю.Никитин. – М., 2001.
25. Никитин В.Ю.Модерн – джаз танец. Этапы развития. Метод. Техника. / В.Ю. Никитин. – М.: \ ИД «Один из лучших», 2004. – 414с.. / В.Ю.Никитин. – М., 2001.
26. Пасютинская В. Волшебный мир танца. М.: Просвещение, 1986.
27. Популярная энциклопедия искусств. Музыка, танцы, балет, кинематограф. / Авт. Состав. Н.Данисевич, П.Каменец-Подольский, Д.Шевченко. – СПб.: «Диля», 2001. – 544с.
28. Рехвіашвілі А.Ю. Мистецтво балетмейстера. / Рехвіашвілі А.Ю., - К.,2008
29. Смирнов И. Искусство балетмейстера. М.: Просвещение, 1986.
30. Сучасний танець. Основы теорії і практики: навч. посіб. / О. О. Бігус, О. О. Маншилін, Д. О. Кондратюк, Л. В. Мова, А. В. Журавльова, І. І. Герц, Н. П. Донченко, Н. П. Батеева – Київ: Видавництво Ліра-К, 2016. – 264 с. (с. 178-234)
31. Тарасов Н.И. Классический танец. Школа мужского исполнительства. / Н.И.Тарасов. – СПб.: Лань, 2005. – 496с.

32. Телегин А.А. Танцуем джайв, рок-н-ролл, чечетку. Самоучитель модных танцев. / А.А.Телегин. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2004. – 320с.
33. Теорія і практика викладання фахових дисциплін: зб. наук.-метод. праць кафедри народної хореографії КНУКіМ. К.:ТОВ «Видавничий будинок «Аванпост – Прим», 2014. – 216с.
34. Ткаченко Т.С. Народный танец. М.: Искусство, 1967. – 792 с.
35. Шевченко В.Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії: Навчально-методичний посібник. К.: ДАКККіМ, 2006. – 184с.
36. Цветкова Л.Ю. Методика викладання класичного танцю. К.: Альтерпрес, 2005.